

Informatieblad 1. Wonen en zorg

April 2015

Overheidsbeleid wonen en zorg

De overheid wil dat mensen zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen. Dit is ook wat veel mensen zelf willen, zolang hun gezondheid en de omstandigheden dat toelaten. Tegelijkertijd kan de overheid hiermee kosten in de zorg besparen, omdat er veel plaatsen in verzorgings- en verpleeghuizen verdwijnen. De ontwikkeling om langer thuis te blijven wonen is al langer gaande. Sinds 2013 verloopt deze ontwikkeling in een versneld tempo.

Wijzigingen in de zorg

Het kabinet organiseert de ondersteuning en langdurige zorg vanaf 2015 op een andere manier. Hulp van familie of anderen in de directe omgeving wordt belangrijker. Zo nodig biedt de gemeente ondersteuning, zoals begeleiding of huishoudelijke hulp. Via de zorgverzekering kunnen mensen medische zorg thuis krijgen. De belangrijkste wijzigingen op een rijtje:

- De nieuwe Wet langdurige zorg (Wlz) regelt de zwaarste, langdurige zorg. Deze is in de plaats gekomen van de AWBZ (Algemene wet bijzondere ziektekosten). Alleen als iemand blijvend behoefte heeft aan permanent toezicht en 24 uur per dag zorg in de nabijheid, heeft hij recht op een plek in een zorginstelling. Het gaat dan om zware zorg voor kwetsbare ouderen en gehandicapten.
- Meer zorg en begeleiding is naar de gemeenten gegaan en valt onder de vernieuwde Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). De nieuwe Wmo 2015 is gericht op deelneming in de samenleving. De wet regelt hulp en ondersteuning, die past bij de persoonlijke omstandigheden van mensen. Er wordt meer dan voorheen een beroep gedaan op de omgeving voordat professionele ondersteuning aan de orde is.
- Via de Zorgverzekeringswet (Zvw) kan medische en de verpleegkundige zorg geregeld worden. Wijkverpleegkundigen gaan thuis meer verpleging en verzorging leveren.

Ontwikkelingen wonen en zorg

Steeds meer mensen blijven zelfstandig wonen, ook als ze zorg nodig hebben. De woning moet daarvoor wel geschikt zijn. Het aandeel 65-plussers in de samenleving stijgt van 16% (2,7 miljoen) in 2012 tot 26% (4,7 miljoen) in 2040. Door toenemende vergrijzing én kabinetsbeleid zal de vraag naar seniorenwoningen toenemen, terwijl het aantal plaatsen bij verzorgingshuizen juist afneemt.

De Woonbond maakt zich zorgen of in de toekomst wel voldoende geschikte woningen beschikbaar zijn voor de ouderen en mensen met beperkingen die niet meer in de instellingen terechtkunnen. Uit onderzoek (Monitor Investeren voor de Toekomst) blijkt dat er in 2013 een tekort is van 84.000 geschikte woningen. Dit tekort zal naar verwachting oplopen. Vanwege de crisis en de verhuurdersheffing is er de afgelopen jaren weinig gebouwd.

Veel mensen willen langer zelfstandig wonen, maar als zij ouder worden en meer beperkingen krijgen blijkt de eigen woning niet altijd meer de geschikte plek te zijn. Zij kunnen dan de woning (laten) aanpassen. Of verhuizen naar een woning die wel geschikt is. Naast voldoende woningen is het ook belang dat mensen kunnen kiezen voor een woning die aansluit bij hun (zorg)behoefte en wensen. Er zijn verschillende vormen mogelijk, zoals seniorenwoningen, woonzorgcomplexen, gemeenschappelijk wonen, mantelzorgwoningen.

Ook liggen er veel kansen in bestaand zorgvastgoed dat omgebouwd kan worden tot geschikte woonruimten. Veel van de bestaande verzorgingshuizen lenen zich voor het omzetten naar zelfstandige woonruimten die verhuurd kunnen worden. Het gebouw is al ingericht voor het aanbieden van voorzieningen (maaltijdverstrekking, ontmoetingsruimte) en de woonruimten kunnen met een betaalbare huurprijs aangeboden worden. Bovendien kan het gebouw zo (blijven) dienen als centrale plek voor het bieden van faciliteiten voor de buurt. Kortom, het zou een gemiste kans zijn als verzorgingshuizen nu sluiten, terwijl in de toekomst deze uitstekend in een behoefte kunnen voorzien.

Minister Blok (Wonen) en staatssecretaris Van Rijn (VWS) stellen in hun 'Transitieagenda langer zelfstandig wonen' dat geschikte huisvesting op het regionale en lokale niveau moet worden georganiseerd en dat op dit niveau de meeste knelpunten kunnen worden opgelost. Een aanjaagteam gaat dit stimuleren.

Op lokaal en regionaal niveau worden dus de afspraken gemaakt. Als huurdersorganisaties hier invloed op willen uitoefenen moeten ze met hun verhuurder en met de gemeente gaan overleggen.

Rol voor huurdersorganisaties

Huurdersorganisaties hebben op basis van de Overlegwet (Wet op het overleg huurders verhuurder) informatie- en adviesrecht bij het vaststellen en wijzigingen van beleid van hun verhuurder rond wonen en zorg. Het is goed om regelmatig met elkaar over dit onderwerp van gedachten te wisselen. Het gaat dan om vragen als: zijn er genoeg mogelijkheden voor ouderen om geschikte huisvesting te vinden? Zijn er verschillende vormen die ook aansluiten bij de behoeften en wensen van ouderen en gehandicapten? Wat wordt er nieuw gebouwd en welke woningen worden aangepast? Worden woningen bij renovatie meteen ook levensloopgeschikt gemaakt? Om als huurdersorganisatie goed beslagen ten ijs te komen, is het verstandig over dit onderwerp contact te zoeken met bewonerscommissies en cliëntenraden in de complexen waar ouderen en gehandicapten wonen.

Gemeenten gaan een grotere rol spelen bij wonen en zorg. Het is daarom voor huurdersorganisaties ook interessant om de pijlen te richten op de gemeente. Zo stelt de gemeente een woonvisie op en maakt met corporaties prestatieafspraken over bijvoorbeeld het aanbod van sociale huurwoningen, nieuwbouw, herstructurering, nultreden- en zorgwoningen. Huurdersorganisaties worden met de invoering van de nieuwe Woningwet gesprekspartner bij het maken van prestatieafspraken. Gemeenten kunnen ook regels vastleggen over de woonruimteverdeling, zodat ook specifieke senioren- en zorgwoningen met voorrang worden toegewezen aan de specifieke groep die hier afhankelijk van is. Huurdersorganisaties hebben hierbij een adviesbevoegdheid.

Rol Woonbond

De Woonbond maakt zich sterk voor voldoende, gevarieerd en betaalbaar aanbod van huurwoningen die geschikt zijn voor mensen met een beperking of zorgbehoefte. Op landelijk niveau zetten we ons in om het belang van de huurders en woningzoekenden goed voor het voetlicht te brengen. We horen graag signalen uit de lokale praktijk over goede voorbeelden en misstanden, zodat we deze kunnen bundelen en onder de aandacht kunnen brengen van de ministeries van BZK en VWS, het aanjaagteam en de Tweede Kamer.

Meer info:

www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/zorg-en-ondersteuning-thuis
www.regelhulp.nl